

ОБЩИННИТЕ ДА СА ПРЕЦИЗНИ, НО НЕ И РЕСТРИКТИВНИ В РАЗХОДИТЕ СИ

Повече от 250 финансисти на различни ръководни и експертни нива в общините взеха участие в дискуссионния форум, организиран от „НСОРБ Актив“.

През 2023-та за втора поредна година местните администрации започват работа преди приемане на държавен бюджет. Паралелно с двете бюджетни процедури – за 2023 и за 2024 година, ще се работи и по подготовката за приемане на страната в еврозоната. С тези шрихи изпълнителният директор на НСОСРБ Силвия Георгиева очерта контекста, в който финансистите на общините трябва да прилагат много нови за тях изисквания, поне до средата на настоящата година.

Законът, който популярно се нарича Закон за удебляване действието на държавния бюджет, е в сила от 1 януари 2023 г. и се прилага до приемането на ЗДБРБ за 2023 г., но не повече от три месеца. Този срок спира да тече от деня на разпускане на Народното събрание до деня на конституиране на следващото, което вероятно ще обхване първото полугодие на 2023 г.

Като база за изготвяне на разчетите на общините се вземат достигнатите нива за финансиране към края на 2022 г. и влезлите в сила нормативни актове, които рефлектират върху местните финанси – посочи Силвия Георгиева. Изпълнителният директор на НСОСРБ запозна участниците в дискуссионния форум, организиран от „НСОРБ Актив“, с постигнатите параметри в рамките на преговорите по Бюджет 2022 и неговата актуализация, както и с някои облекчения за общините, които Сдружението имаше възможност да постигне през 2022 г. Едно от тях е отпадането на рестриктивната норма неразходваните до декември 2022 г. преходни остатъци по сметките на общините да бъдат върнати в бюджета на държавата. Сега общините ще имат възможност да използват наличните свободни средства (с изключение на тези в образованието), така и неразходвани финанси с целеви характер, отпускани с ПМС преди 2021 г.

Темата вече няколко години подред се поставя от Министерството на финансите и директорът на Дирекция „Финанси на общините“ в МФ Жени Начева обърна внимание, че наличието на близо 2,2 млрд. лв. преходни остатъци по сметките на общините сериозно затруднява настояващата за отпускане на допълнителни средства за местните бюджети. Друг аспект на проблема е, че разчетите за бюджетите на общините са част от консолидираната фискална програма, която

в процеса на присъединяване към еврозоната е под строг контрол. Финансовото ведомство не разполага с механизъм да прогнозира кога общините ще решат да разходват преходните си остатъци, за да успее да неутрализира евентуални негативни последици върху дефицита в бюджета на държавата.

В 127 общини преходните остатъци са приблизително на стойността на 30% от разходите им. Едва 5-6 общини не са формирали остатъци от преходни периоди.

От общо 2,2 млрд. лв. преходни остатъци 1,2 млрд. лв. нямат целеви характер, което дава пълна свобода в тяхното насочване. Най-сериозен проблем и за финансовото ведомство, и за общините са натрупаните средства в сектор „Образование“, които са около 270 млн. лв. Според общините, проблемът има две страни: парите за образование са „свещена крава“ и училищата са много чувствителни към пренасочване на невоенните пари за други дейности; от друга страна – местните администрации нямат никакви правомощия по отношение работата и решенията на училищните директори. Липсата на разбиране и нормална комуникация в много случаи е причина за натрупване на средства по сметките на общините, които училищата не знаят за какво и как да използват, но и няма възможност решение за пренасочването им да бъде взето от Общинския съвет.

Средствата от другите делегирани от държавата дейности общините имат възможност да разходват за свои приоритети.

НСОРБ

Брацигово откликва с подкрепа за пострадалите в Турция и Сирия

Часове след трагедията в Турция и Сирия започна събиране на помощи за пострадалите от земетресенията. Национална асоциация на доброволците в Република България, Община Брацигово и ДФ „Актив112“ също разкриха пункт за хуманитарна подкрепа на пострадалите. Пунктът е в Младежкия дом – ул. „Христо Смирненски“.

Председателят на формираните „Актив 112“ посрещна всички желаещи да подкрепят пострадалите граждани на Турция и Сирия. Всеки, който пожелае, можеше да

се включи в акцията по набиране на одеяла, спални чували, шалтета, походни легла, възглавници и спално бельо, пещери за палатки, генератори, батерии и фенери.

На 11.02.23 г. /събота/ доброволците от формирование „Актив 112“ – Брацигово, успяха да транспортират събраните дарения от Брацигово до главния пункт на Национална асоциация на доброволците в Република България – НАДРБ, в град Пазарджик. Там, съвместно с Планинско спасяване – област Пазарджик, Пещерно спасяване /Cave Rescue Bulgaria/, Конна база Шарков те разтовариха, наредиха на палети, фолираха и подготвиха за транспортиране даренията.

Доброволно формирование „Актив 112“ благодари на жителите на община Брацигово за проявената човешчина и добросъсърдечност, на Община Брацигово и на супермаркет „ХИТ“ за оказаното съдействие при събирането и транспортирането на даренията, включващи вещи от първа необходимост.

„Априлци“

ПРАЗНИК ИДЕ ПОСРЕД ЗИМА

Под този надслов град Брацигово отпразнува Трифон Зарезан по стар стил в етнографски комплекс „Къневи къщи“.

Слънчевият, макар и студен, февруарски ден стана повод за много емоции. Празничното шествие на цар Трифон тръгна под звуците на гайда и тъпан от площад „Централен“ из брациговските улици.

В етнографски комплекс „Къневи къщи“ красиви девойки и момци в народни носии посрещаха всеки дошъл с пита и мед.

Традиционното зарязване на

лози стана именно в двора на комплекса – от титулувания млад цар Трифон и секретаря на Община Брацигово Йордан Павлов.

Учениците от СУ „Народни будители“ приветстваха празнуващите с богата фолклорна програма.

Кметът г-жа Надежда Казакова поздрави всички и пожела берекет в годините напред.

Както години наред, така и тази имаше конкурс за „Най-добро домашно вино“. Очакванията, че ще има малко представени мостри не се оправда и пред Комисията за тестване

имаше над 20 представени вина. Състезанието между червения и белия лозов еликсир бе оспорвано, а резултатите – показателни.

На първо място се класира виното на Надка Попова, на второ място червеното вино на Петър Клянчев и на трето място виното на Мария Божикина.

И тъй като 14 февруари освен ден на виното е и ден на любовта, бяха почетени и юбилярите, които през 2023 г. празнуват своята Златна сватба.

От 1973 година до днес в град Брацигово са останали седем двойки с половин век съвместен живот. Всички те получиха от кмета на община

Брацигово Поздравителен адрес, по една червена роза, бутилка вино и шоколадови бонбони, с пожелание за още дълги години съвместен живот и много поводи за радост.

Половинвековното семейно общуване заслужава това тържество на духа и предизвиква уважение и преклонение.

Благословени да са семействата Кръстеви, Клянчеви, Ставрови, Иванови, Чолакови, Антонови и Панайотови. Тяхното танго на спомена развълнува публиката. Сълзи на щастие, умиление и обич се стичаха по лицата на всички.

От името на златните юбиляри поздрав поднесе Люба Ставрева /по баща Керина/, която закле младите да достигнат тяхната възраст, да имат тяхната дълголетна семейна ория и винаги да са окичени с най-хубавата огърлица – тази от ръцете на деца и внуци.

С кръшни хора и традиционна почерпка от вино празникът завърши в етнографския комплекс, за да се пренесе в домовете на брациговци и да продължи до късна доба...

Иванка СТЕФАНОВА

ВАЖНО!!!

СТАРТИРА НАБИРАНЕ НА ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПО ПРОЦЕДУРА „ПОДКРЕПА ЗА УСТОЙЧИВО ЕНЕРГИЙНО ОБНОВЯВАНЕ НА ЖИЛИЩНИЯ СГРАДЕН ФОНД – ЕТАП I“, С ФИНАНСИРАНЕ ПО ЛИНИЯ НА МЕХАНИЗМА ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И УСТОЙЧИВОСТ

Община Брацигово уведомява желаещите да подадат проектни предложения за финансиране по Процедура BG-RFP-4.023 „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на жилищния сграден фонд – етап I“, че кандидатстването за финансиране ще се извършва чрез водещия партньор – община Брацигово, при следните условия:

- А. ПОДАВАНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ФИНАНСИРАНЕ:**
 1. Подаване на заявления за кандидатстване в Община Брацигово, окомплектовано с всички необходими документи, съгласно Насоките за кандидатстване, в срок до 10.05.2023 г.
 2. Подаване на проектните предложения от Община Брацигово, чрез ИСУН – до 17 часа на 31.05.2023 г.
 - Б. ДОПУСТИМИ КАНДИДАТИ:**
 1. Многофамилни жилищни сгради, които се управляват по реда на Закона за управление на етажната собственост /ЗУЕС/, проектирани са преди 26.04.1999г., броят на самостоятелните обекти в тях са най-малко четири и принадлежат на повече от едни собственик. Сградата трябва да бъде жилищна, да е предназначена за постоянно обитаване и най-малко 60% от нейната разгъната застроена площ да се заема от жилища.
 2. **В. РАЗМЕР НА ЗАЯВЕНИТЕ СРЕДСТВА НА ИНВЕСТИЦИОННОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ:**
 1. Минималният размер на заявените средства по всеки индивидуален ПИИ е 50 000 лева.
 2. Максималният размер на заявените средства по всеки индивидуален ПИИ за сграда/ блок-секция не може да надхвърля 9 500 000 лева.
- По-подробна информация ще намерите в Насоките за кандидатстване по настоящата процедура или в ИСУН 2020 – Отворени процедури.
- При необходимост от допълнителна информация и връзка с водещия партньор – Община Брацигово – тел. 03552 /20-65, вътр. 109 – инж.Анелия Методиева.

В Държавен вестник № 11 от 02.02.2023 г. е обнародван Закон за изменение и допълнение на Закона за горите. С него се въвеждат важни изменения в реда и условията по организация и изпълнение на ежегодната кампания за осигуряване на населението с дърва за огрев. Въвеждат се редица нови срокове и ангажименти на участващите страни, особено по отношение на публичност и координация.

Четете на стр. 2/

СЪОБЩЕНИЕ

относно доставки на дърва за огрев за отоплителен сезон 2023 г. – 2024 г.

Общинска администрация – Брацигово, уведомява жителите на общината, че е проведена среща разговор с представители на фирми, които ще извършват доставки на дърва за огрев от временен склад на ТП на ДГС – Пещера.

Транспортирането на дървата към момента ще се извършва от следните лица:
– Димитър Стоянов, телефон за връзка: 0886648786
– Тодор Славов, телефон за връзка: 0897544634
Доставките ще се извършват до адрес на заявителя. След подаване на заявление по образец в Общината, а за населените места по съответните кметства, е необходимо подават заявление да осъществи връзка с горепосочените лица и организира транспортирането на дървата. Цената за транспортирането на дървата няма да надвишава миналогодишните цени за доставка.

При последваща информация относно лицата, извършващи доставки на дърва за огрев до адрес на заявител, жителите на Общината ще бъдат уведомени допълнително.

За повече информация: Ангелина Калинова – младши експерт ЗГВ в Общинска администрация – Брацигово, тел: 03552 /20-65 /вътр. 115/, 0897 997 767.

„ВАКАНЦИЯ & СПА ЕКСПО“ 2023

В ход е първото важно събитие в туристическия календар на общините – „ВАКАНЦИЯ & СПА експо“

„Динамика и доверие!“ е мотото на 39-тото издание на международното туристическо изложение ВАКАНЦИЯ & СПА. С тазгодишното издание, проведено от 15 до 17 февруари в Интер Експо Център в София е открит сезонът на туристическите събития в България.

„Ваканция и СПА експо“ се организира от Прим Експо и е под егидата на Министерството на туризма.

Събитието отново събира под един покрив представители на туристическия бранш и съпътстващите индустрии, за да представи разнообразни продукти, дестинации, програми и офери пред професионалисти и широка публика.

Основна цел на организаторите е предоставяне на платформа за обмен на актуална информация за тенденциите в туризма, установяване на ползотворни контакти и изграждане на перспективни партньорства в сферата. Всяка година участниците в най-голямата ни туристическа борса стават все повече – представители от България, Гърция, Сърбия, Великобритания, Индия, Испания, Ирак, Монголия, Литва и др. презентират уникалния потенциал на дестинациите.

Традиционно най-силно е участието на българските общини. През 2022 г., по повод провеждането на изложението след

Ковид ограниченията, НСОРБ беше официален партньор и местните власти имаха възможност да представят туристическите си дадености при специални условия. Тази година близо 40 дестинации са подготвили атрактивни щандове, интересни презентации и много изненади за гостите на „Ваканция и СПА експо“.

Със свои кътове в залите на Международното туристическо изложение се представят Велико Търново, Банско, Ардино, Брацигово, Девин, Чепеларе, Дряново, Трявна, Елена, Троян, Панагюрище, Приморско, Свищов, Самоков, Ловеч, Габрово, Берковица, Хасково, Созопол, Пловдив, Казанлък, Свиленград, Павел баня, София, Вършец, Поморие, Стара Загора, Шумен, Сливен, Етрополе, Видин, Царево, Златица, Минерални бани, Велинград, Бургас и Русе и др.

Участници ще бъдат също организатори за управление на туристическите райони, регионални музеи и художествени галерии.

Богата конференционна програма съпътства трите дни на Международното туристическо изложение. В деня на откриването 15 февруари са представени презентации от туристически агенции и дестинации. Проведе се и ежегодното заседание на Националния борд по туризъм.

На 16 февруари – дискусии на различни браншови органи-

зации, туристически медии и дегустационни събития. Министерството на туризма организира специален форум, посветен на темата за екологичния и устойчив туризъм.

Томбола зарадва посетителите във финалния ден от „Ваканция и СПА експо“.

Дебютът на първото изложение е поставен през 1983 година в курорта Златни пясъци – хотел „Интернационал“. Изложители са държавните морски и планински курорти, туроператорът „Балкантурист“, под патронажа на Комитета по туризъм. В първите години преобладаващи са участниците от съседните балкански страни, но постепенно географията им се разширява и достигат повече от 380 участващи компании от целия свят и над 20 000 специалисти от туристическата индустрия – участници, посетители и гости.

Сред участниците във „Ваканция и СПА експо“ са национални и регионални бордове по туризъм, представителни браншови организации, туроператори и туристически агенции, хотели и курорти, спа и уелнес центрове, специализирани агенции за различни видове туризъм, както и производители и доставчици на хотелско, спа и фитнес оборудване.

„Ваканция и СПА експо“ е отворено за специалисти и масова публика.

О Б Я В Л Е Н И Е

Във връзка с изпълнението на Проект „Грижа в дома в община Брацигово“ Договор № BG05SFPR002-2.001-0070-M001 по Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № BG05SFPR002-2.001 „ГРИЖА В ДОМА“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2021-2027“;

Община Брацигово обявява:

I. ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДБОР И НАЕМАНЕ НА ПЕРСОНАЛ

1. **Длъжности:** „Координатор за изпълнение на услугата“ – 1 щатна бройка на 8-часова заетост, „Медицинска сестра“ – 1 щатна бройка на 8-часова заетост, „Социален работник“ – 1 щатна бройка на 8-часова заетост, „Психолог“ – 1 щатна бройка на 8-часова заетост, „Рехабилитатор“ – 1 щатна бройка на 8-часова заетост, „Работник доставка по домовете“ – 8 щатни бройки на 8-часова заетост, и „Шофьор“ – 1 щатна бройка на 8-часова заетост.

2. Начин на подбор на персонала:

2.1. За длъжностите „Работник доставка по домовете“ и „Шофьор“ подборът ще се извършва по документи.

2.2. За длъжностите „Координатор за изпълнение на услугата“, „Медицинска сестра“, „Социален работник“, „Психолог“ и „Рехабилитатор“ подборът ще се извършва на два етапа:

- първи етап – подбор по документи
- втори етап – събеседване

3. **Срокът за подаване на необходимите документи** за подбор за включване в трудовата заетост по проекта е до 17.00 часа на 17.02.2023 г.

4. **Изисквания за длъжностите и необходими документи за подаване:** Подробна информация може да намерите на официалния сайт на Община Брацигово и на информационното табло на ет. 1 в сградата на Община Брацигово на ул. „Атанас Кабов“ № 6а.

II. ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДБОР НА ПОТРЕБИТЕЛИ

1. Целева група

Възрастни в невъзможност за самообслужване и хора с увреждания, вкл. и в контекста на пандемични ситуации, за ползване на почасови мобилни интегрирани здравно-социални услуги и доставка на храна, хранителни продукти и продукти от първа необходимост, вкл. лекарства (закупени със средства на потребителите или с други средства, различни от тези по договора); заплащането на битови сметки; заявяване и получаване на неотложни административни услуги (със средства на потребителите или с други средства, различни от тези по договора); помощ при текущо почистване на дома на потребителя; поддържане личната хигиена на потребителя; поддържане на социални контакти; консултации с психолог, социален работник и рехабилитатор.

2. Срок за набиране на потребители

Кандидат-потребителите от целевата група могат да заявят необходимост от предоставяне на услугите, в деловодството на Община Брацигово, ул. „Атанас Кабов“ № 6а, всеки работен ден от 08:30 ч. до 17:30 ч., до края на изпълнение на заложените дейности – 06.03.2024 г. При заявена необходимост ще бъдат посетени в домовете си за подготовка на необходимите документи.

РЕД И УСЛОВИЯ ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ НА КАМПАНИЯТА ПО СНАБДЯВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО С ДЪРВА ЗА ОГРЕВ

(Закон за изменение и допълнение на Закона за горите, ДВ № 11 от 02.02.2023 г.)

Чл. 111. (1) Ползването на дървесина от горските територии представлява добивът на дървесина и/или разпореждането с нея.

(2) Добивът на дървесина от горските територии се извършва от държавните горски стопанства, държавните ловни стопанства, учебно-опитните горски стопанства или от търговци, регистрирани в публичния регистър по чл. 241, ал. 1, с изключение на случаите, когато:

1. добивът се извършва самостоятелно от физически лица в собствените им гори;

2. добивът се извършва от физически лица, закупили стояща дървесина на корен за лична употреба от държавни или общински гори без право на продажба;

(3) Физическите лица, закупили дървесина по реда на ал. 2, т. 2, извършват добива самостоятелно, ако притежават удостоверение по чл. 230, ал. 3, или възлагат добива на общинските горски структури, държавните горски стопанства, държавните ловни стопанства, учебно-опитните горски стопанства или на физически лица, притежаващи удостоверение по чл. 230, ал. 3.

(4) Количеството дървесина, което може да се добива по реда на ал. 2, т. 2, се определя:

1. С решение на Общинския съвет – за горските територии – общинска собственост;

2. От директора на съответното държавно предприятие по чл. 163 за всяко териториално поделение по предложение на директорите на съответните държавни горски стопанства и държавни ловни стопанства – за горските територии – държавна собственост;

3. От директора на учебно-опитните горски стопанства – за горските територии, предоставени им за управление.

(5) Ежегодно в срок до 31 януари държавните предприятия по чл. 163, учебно-опитните горски стопанства и общинските горски структури публикуват на интернет страниците си информация за определените количества дървесина, които могат да се добиват по реда на ал. 2, т. 2 по обекти, подотдели и землища, съобразно одобрените годишни планове за ползване на дървесина.

(6) Право на закупуване на дървесина по ал. 2, т. 2 или от склад имат физически лица, представители на едно домакинство, с постоянен или настоящ адрес в съответното населено място, които са включени в списък, изготвен от кмета на населеното място. За изготвяне на списъка общинските администрации провеждат ежегодно информационна кампания в населените места.

(7) За включване в списъка по ал. 6 за текущата година физическите лица могат да подадат заявление до кмета на населеното място в периода от 1 февруари до 31 март.

(8) След изтичане на срока по ал. 7 списъкът по ал. 6 се обявява на видно място в сградата на съответната община, район, кметство или населено място, общинска горска структура, държавно горско стопанство, държавно ловно стопанство или учебно-опитно горско стопанство, публикува се на интернет страниците им и се предава на съответната общинска горска структура по чл. 181, ал. 1, т. 1.

(9) В срок до 15 април общинската горска структура по ал. 8 извършва проверка на списъка и при необходимост приема заявления за изменения и допълнения в него. След изтичане на срока ръководителят на общинската горска структура изпраща списъка до директора на съответното държавно горско стопанство, държавно ловно стопанство или учебно-опитно горско стопанство.

(10) В срок до 30 април съответното държавно горско стопанство, държавно ловно стопанство или учебно-опитно горско стопанство при необходимост може да допълни списъка въз основа на заявления от лица, които отговарят на изискванията по ал. 6, но не са включени в изпратения от общинската горска структура списък по ал. 9. След изтичане на срока окончателният списък по населени места се публикува на интернет страницата на съответното държавно горско стопанство, държавно ловно стопанство или учебно-опитно горско стопанство какъв обем от заявленията по ал. 2, т. 2 количества дървесина ще бъде добит от горски територии – общинска собственост.

(11) До края на месец май общинските горски структури, държавните горски стопанства, държавните ловни стопанства и учебно-опитните горски стопанства публикуват на своите интернет страници актуални цени за продажба на стояща дървесина на корен, както и данни за всички регистрирани към датата на публикуване обекти по чл. 206, в които се извършва търговия с дърва за огрев на територията на съответната община.

(12) На лицата, вписани в списъка по ал. 6, се осигурява дървесина от горските територии, собственост на съответната община, а когато това е невъзможно – от горските територии – държавна собственост. Кметът на общината писмено уведомява директора на съответното държавно горско стопанство, държавно ловно стопанство или учебно-опитно горско стопанство за достигане на определените количества дървесина по ал. 10.

(13) Общините имат право да извършват свободна продажба на дървесина от горски територии – общинска собственост, след изпълнение на задължението им по ал. 12.

(14) Добив на дървесина по реда на ал. 2, т. 2 се извършва само в насаждения, в които е предвидено:

1. провеждане на отгледни сечи във високостъблени гори с възраст до 60 години;

2. санитарни и технически сечи;

3. провеждане на сечи в издънковите гори за превръщане в семенни и в нискостъблените гори;

4. принудителни сечи.

(15) Заявленията по ал. 7 се изпълняват по реда на тяхното постъпване, като с приоритет се осигурява дървесина на физическите лица с издадени решения по реда на Наредбата за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление (обн. ДВ, бр. 49 от 2008 г., изм. бр. 59 и 67 от 2008 г., бр. 72 от 2009 г., бр. 52 от 2010 г., бр. 45 от 2012 г., бр. 57 и 94 от 2013 г., бр. 53, 63 и 91 от 2014 г., бр. 48 и 56 от 2015 г., бр. 55 от 2016 г., бр. 57 от 2017 г., бр. 56 от 2018 г. и бр. 51 от 2019 г.), които имат право да закупват дървесината от горските територии – общинска или държавна собственост. При установяване на превишение на заявените дърва за огрев над допустимите количества по ал. 4 се прилага коефициент на редукция спрямо всички заявителите.

(16) Общото количество дървесина, което едно домакинство може да закупи по реда на ал. 2, т. 2 за една календарна година, е до 10 пространствени куб. м.

(17) Общинските горски структури, държавните горски стопанства, държавните ловни стопанства и учебно-опитните горски стопанства предоставят дървесината на лицата, включени в списъка по ал. 6, в срок до 1 ноември на текущата година.

(18) Ползването на дървесина от горите, които са собственост на повече от едно физическо и юридическо лице, може да се извършва само при писмено нотариално заверено съгласие на поне половината съсобственици на имота.

(19) Алинея 18 не се прилага за ползването на дървесина от горски територии, които се стопанисват и управляват от горско сдружение по чл. 183.

(20) Общините, държавните предприятия по чл. 163 и учебно-опитните горски стопанства създават и поддържат на интернет страниците си публични електронни регистри на подадените заявления по ал. 7 по населени места, които съдържат актуална информация за етапа на изпълнението им. Регистрите се водят по начин, който гарантира сигурността на съдържащите се в тях данни. На контролните органи по този закон се осигурява достъп до регистрите за осъществяване на правомощията им.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 13. В едномесечен срок от влизането в сила на този закон държавните предприятия по чл. 163, учебно-опитните горски стопанства и общинските горски структури публикуват на интернет страниците си информация за определените количества дървесина, които могат да се добиват по реда на чл. 111, ал. 2, т. 2 до края на отоплителния сезон 2022/2023 г. по обекти, подотдели и землища, съобразно одобрените годишни планове за ползване на дървесина.

РАДОНЪТ – НОВИЯТ СТАР ПРОБЛЕМ В СГРАДИТЕ

Правителството ни прие Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2023-2027 г. Националният план е съобразен с конкретните изискванията, посочени в Приложение XVII на Директива 2013/59/Евратом.

Радонът е естествен източник на йонизиращо лъчение и има най-голям принос за вътрешното облъчване на населението на Земята. Световната здравна организация (СЗО) определя радона за втори по значимост фактор, предизвикващ рак на белия дроб след тютюнопушенето.

Директива 2013/59/Евратом изисква държавите членки да изготвят стратегии, които да гарантират правилното управление на ситуацията на съществуващо облъчване, съразмерно на рисковете и ефективността на защитните мерки, както и да изготвят национален план за действие с цел справяне с дългосрочните рискове от облъчване от радон в жилищни сгради, сгради с обществен достъп и работни места.

Стратегията цели намаляване на колективния и индивидуалния риск за българското население от облъчване на радон в сгради чрез провеждане на дългосрочна политика за осигуряване на стабилна правна и институционална рамка и подпомагане на изпълнението на мерките за намаляване на облъчването от радон.

Проектът на Националния план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2023-2027 г. е разработен за достигане на целите и задачите на Стратегията за намаляване на риска от облъчване от радон 2018-2027 г., на база на анализ на изпълнението на Националния план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2018-2022 г.

Радонът е естествен радиоактивен газ без мирис, цвят и вкус. Образува се непрекъснато при радиоактивното разпадане на радий от веригата на урана в почвата и скалите. Радонът може да се придвижва в почвата на големи разстояния, достига до повърхностните земни слоеве и въздуха и прониква в сградите. Обемната активност на радон е по-висока в различни типове сгради, отколкото на открито. Счита се, че съвременният жител прекарва около 80% от времето в сгради и около 20% на открито. Най-високо облъчване от радон човек получава в сградите. Радонът присъства във всички типове сгради: стари и нови, със и без основи. Газът радон прониква през пукнатините на почвата, движи се нагоре към повърхността и преминава във въздуха, който дишаме. Върху наличието на радон в сградата влияят два основни фактора: пътищата на проникване и интензивността на обмена на въздух вътре в помещенията.

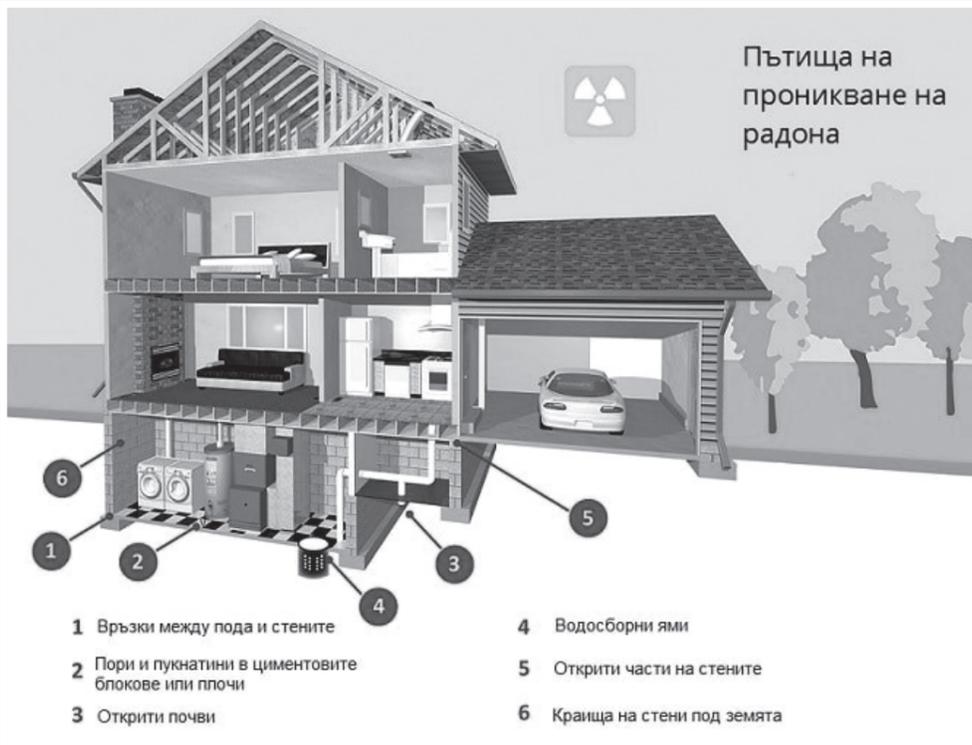
От гледна точка на радиационната защита, радонът е доминиращ фактор при облъчването на човека от естествените радиоактивни източници, съществуващи в природата. Вдишването на въздух, съдържащ високи нива на радон за дълъг период от време, може да повиши риска за развитие на рак на белия дроб. Делът на заболяелите от рак на белите дробове, свързан с облъчване от радон, е от 3 до 14%, в зависимост от концентрацията.

За да се определи нивото на радон в определено помещение, е необходимо да се измери обемната активност на радон. Обемната му активност във въздуха се измерва в бекерел на кубичен метър (Bq/m³). Единственият начин да се разбере обемната активност на радон в помещенията, които обитават, е да се извърши измерване. Намаляване обемната активност на радон в сградата може лесно да се реши чрез технически мерки.

Една от поставените цели в стратегията е „Създаване на система за мониторинг на концентрацията на радон в обществени сгради и на работни места“ и нейното изпълнение включва:

1 Разработване на механизъм за измерване на радон на работни места и идентифициране на такива, в които има вероятност да бъдат установени високи нива на концентрацията на радон и би било необходимо работниците да се класифицирани като професионално облъчвани лица.

2 Класифициране на работните места съобразно тяхната специфика (при които е необходимо създаването на система за контрол; места с вероятни високи стойности

на концентрацията на радон, където населението също има достъп; обществени сгради, които могат да бъдат третирани като жилища, т.е. референтната концентрация трябва да бъде 300 Bq/m³ и други.

където работниците не са класифицирани като професионално облъчвани, но където има вероятност да бъдат установени високи концентрации на радон.

От своя страна, един от очакваните ре-

чени във връзка с въвеждане измерване на радона като фактор на работната среда.

Тук ще представим малка извадка от въвеждащите текстове на стратегията относно влиянието на радона, неговия произход и какви измервания има до момента в България.

С КАКВО Е ОПАСЕН РАДОНЪТ?

Той е естествен радиоактивен газ и има най-голям принос за вътрешното облъчване на населението на Земята. Образува се непрекъснато при радиоактивното разпадане на радий-222 в почвата и скалите. Това облъчване води до повишен риск за развитие на рак на белите дробове.

Световната здравна организация (СЗО), както вече стана дума, определя радона за втори по значимост фактор, предизвикващ рак на белия дроб след тютюнопушенето и фактор номер едно за хора, които никога не са пушили.

След 1990 г. в редица страни от Европа, а също в Северна Америка и Китай са проведени национални проучвания, които разглеждат връзката между концентрацията на радон в сгради и рак на белия дроб в популацията. Анализът показва, че в различните страни между 3 и 14% от случаите на белодробен рак се дължат на облъчване от радон.

Облъчването на населението от радон в сгради е значително по-голямо от облъчването на открито, защото той прониква свободно в тях чрез дефекти във външната обвивка и малки пукнатини в основата.

Основният източник на радон във въздуха на дадена сграда са почвата и скалите, разположени под нея, както и строителните материали, от които е изградена. Друг източник е питейната вода от водоснабдителните системи.

Радонът може да се придвижва в почвата на големи разстояния, както и да достига повърхностните земни слоеве и въздуха. Обикновено налягането на въздуха вътре в дома е по-ниско, отколкото налягането в почвата около основите на жилището. Поради тази разлика жилището „издърпва“ радона през цепнатините на основата и други пролуки в дома. По този начин той прониква в жилищата. По-голямата част от вдишвания газ се издишва, а останалият се разпределя в телесните течности и се разпределя равномерно в организма.

Разпадните продукти на радона (които не са газообразни) се отлагат по стените, пода, в прашиците, плуваци във въздуха на жилищните помещения.

Облъчването на човек от радон се извършва предимно в жилищните помещения.

Радонът може да постъпи в помещенията от:

- основата върху която стои сградата;
- водопроводната мрежа;
- строителните материали;
- природният газ използван за домакински цели.

ПЪТИЩА НА ПРОНИКВАНЕ НА РАДОН В СГРАДИ

Проведени проучвания за разпространение на радон в България

Извършените досега измервания обхващат някои по-големи градове, градове с установена повишена честота на белодробен рак, както и населени места, повлияни от бившата уранодобивна промишленост. Изследванията не са системни и не показват цялостната картина на облъчване на българското население.

Измерванията в гр. София показват, че за съществуващо строителство (преди 1990 г.) не са констатирани стойности, доближаващи препоръчителните нива. При новото строителство обаче, концентрацията варира в по-голям диапазон и може да се очаква констатирание на по-високи от типичните средни нива.

РАДОН В ЖИЛИЩА

Концентрациите на радон могат да варират в различни граници и ако в една сграда е измерено повишено съдържание, това не означава, че в съседната непременно съществува вероятност от проникване на радон. Най-често то се проявява в подземните етажи и в първи надземен етаж от сградите, където са и очакваните места за прилагане на техническите мерки, съгласно новата наредба.

КАК ДА СЕ ПРЕДПАЗИМ ОТ НАТРУПВАНЕТО НА РАДОН В ДОМА СИ?

Проветряването при радоново натрупване е от първостепенно значение. Важно е да се прави ежедневно, независимо от сезона. Не трябва да се пренебрегват стаи, които не се използват, тъй като натрупването му в тях може да се разпространи и в останалите.

Особено рискови за натрупване на високи количества от газа са помещения, в които има изключително ниско движение на въздуха – например мазета, складове, тоест всички подземни помещения.

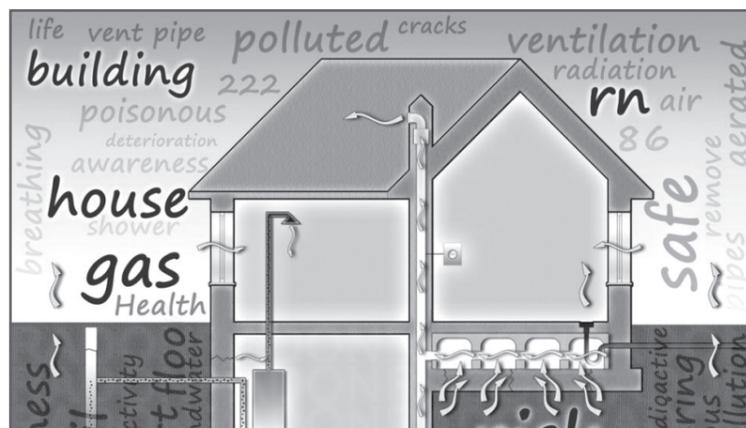
Дори и дограмата ни да е от новите, които уплътняват добре и не позволяват дори и минимална циркулация, към тях може да бъдат поставяни т. нар. клапи, които се поставят фабрично и осигуряват 24-часова микроциркулация на въздуха. Но освен фабрично, могат да бъдат поръчани и допълнително.

Жилището трябва да бъде оглеждано периодично за появата на пукнатини, които трябва да бъдат измазвани. От значение е и самите замазки да бъдат гладки, тъй като ръбовете могат да компрометират проникването на радон.

В случай, че сградата няма базисна плоча с определена дебелина и в случай, че такава не може да бъде изградена се налага поставянето на радоноизолиращи покрития – фолио, след което се правят отново контролни измервания.

Поставянето на вентилация в подземните и полуподземните етажи значително намалява количеството на натрупван радон. Специфична мярка е вентилиране под плочата, както и вентилиране с радонови шахти.

Дори и в райони и квартали на градовете, в които гражданите не очакват наличието на радонови натрупвания, те не са изключени. Поради тази причина експертите препоръчват закупуването на датчици, за да бъде проследяван този процес през цялото време. Това става с радонов монитор, който се свързва с аларма за постоянно следене на концентрациите на радона. На пазара се предлагат както професионални, които се използват в големи сгради, така и домашни, подходящи за по-малки помещения и жилища.

Специфично е, че нивата на радон трябва да бъдат следени във въздуха основно през зимните и летните месеци, докато през есента и пролетта – във водата. Както радонът във въздуха крие риск от рак на белите дробове, така и наличието му във водата е опасно като предразполагащ фактор за рак на стомаха и червата.

3 Определяне на подходящи мерки за редуциране на облъчването на работни места,

зултати на стратегията е най-малко 10% от службите по трудова медицина да бъдат обу-

ЛЕГЕНДА ЗА ЗАМРЪЗНАЛИЯ ПОЛК

Само два месеца след началото на Балканската война правителството на Османската империя се видяло принудено да приеме поражението си и да седне на масата за преговори. Мирната конференция започнала работа на 3.12.1912 г. в Лондон при посредничеството на Великите сили. Предложението на империята предвиждало обособяване на автономни държави – Македония и Албания, което било категорично отхвърлено. Съюзниците настоявали да запазят всички земи на запад от линията Мидия – Енос, които да преразпределят помежду си, както те намерят за добре. Принудено от обстоятелствата и от натиска на Великите сили, правителството на Кямил паша отстъпило.

Войната като че ли била спечелена! Само за два месеца!

Реалността обаче се оказала друга. В раздираната от вътрешни противоречия Османска империя на 10 януари бил извършен Младотурският преврат, начело с Енвер бей. Така, вместо да бъдат завършени, преговорите били прекратени, а военните действия – възобновени. На 26.01.1913 г. две дивизии от вражеската Галиполска армия преминали в настъпление. Едновременно с него, между 26 и 28 януари, били направени два опита за десант в района на с. Шаркьой. Целта била ясна – деблокиране на обсадения вече Одрин.

Настъплението на османските полкове започнало тихо-мълком около 6 часа сутринта. Възползвайки се от падналата гъста мъгла, те успели да достигнат незабелязано на стотина крачки от предните български окопи.

Описанието на едnodневната битка би било доста дълго, за да бъде поместено тук. Ще отбележим само, че макар и изненадани, българските войски не изпаднали в паника, а напротив – организирани се така, че до вечерта турците били отблъснати и довършени с атака „На нож!“. В тази епична битка османците загубили половината от числения си състав, а техниката им почти изцяло била изоставена на бойното поле.

Със същия „успех“ се оттеглил и планираният морски десант. Чрез него се целяло на сушата да се стовари отпочинала многохилядна армия, която да подпомогне „отпушването“ на Галиполи. Към брега се отправили 32 транспортни кораба, натоварили на палубите си 15 000 аскера от Десети османски корпус. Армадата била охранявана от три броненосни кръстосвача и от още няколко по-малки съда.

По план дебаркирането трябвало да започне в седем сутринта, успоредно с атаката при Булаир. Лошото време и високите вълни обаче проработили в наша полза – десантът започнал едва след обяд. Участъкът от брега бил внимателно подбран от противника – една неохранявана ивица на 3 км от с. Шаркьой. Само след броени часове замисълът на противника бил разгадан и нашествениците били пресрещнати първоначално от две дружини на Македонското опълчение. Веднага след това на помощ се притекла и Втора Тракийска дивизия. Нека припомним, че в нейния състав, по-точно – в 27-и Чепински и 21-ви Средногорски полкове, била включена и по-голямата част от мобилизираните брациговци.

Ударът, понесен от турците, бил юмручен. Стъпилите на сушата били пометени, а останалите – принудени да се върнат по корабите си. На следващия ден опитът за дебаркиране бил повторен, но със същия „успех“. Така Десети османски корпус бил принуден да се оттегли и да се пренасочи към дъното на Галиполи, в очакване на по-добри времена. Такива обаче не настъпили и на практика една многохилядна противникова армия била изолирана и обречена на пълно бездействие до края на войната. А този факт сам по себе си говори за значението на Булаирската битка – тя предотвратила приклевването на нашите войски край Одринската крепост.

След тези напрегнати два дни, задържането на Галиполската армия „в шешето“, както се изразявали военните, било възложено на 27-и Чепински, на 21-ви Средногорски полк и на няколко други подразделения.

От войниците на двата полка сега се изисквало само да бъдат на денонощна стража, за да не допуснат опити за последващ пробив. За тази цел наблюдателните постове били развърнати по цялото протежение в най-тясната част на полуострова.

В условията на това затишие върху нашия 27-и ПЧП се стоварил най-съкрушителният удар в цялата му история. Само за една нощ той бил буквално разгромен, но не от противникова атака, а от един много по-коварен и по-жесток враг – от изневиделица връхлетелия смразяващ зимен студ.

След Булаирската битка, в края на януари полкът останал на лагер в района на с. Ексимил. Като страж на Галиполския фронт, неговите войници сега се редували периодично на предните постове с тези от другите подразделения.

А февруари започнал с незапомнени снежни бури и пронизващи виелици. Студът сковал бойните действия и тишината била смущавана единствено от оръдейните гърмежи, които от време на време долитали спорадично откъм Одрин.

Лютата зима смразявала и хората, и добитъка. При това българската армия не била достатъчно добре подготвена да воюва при сурови зимни условия. Командването не предвидило, че войната ще се проточи чак толкова дълго и при такива условия, та по тази причина не достигали топли дрехи, боту-

Медицинският пункт „Чагъра“ – рисунка на г-р Матакиев, лекарят на полка

ши и палатки. А температурите през нощта започнали да се смъкват до 20 градуса под нулата. Че и повече.

Към всички тези несгоди се добавил и гладът. Храната, която и без това била оскъдна, замръзвала за броени минути и ставала негодна за ядене. Забранено било и паленето на огънове. Командването се опасявало, че пламъците могат да се окажат видими цели за противниковата корабна артилерия или дори ориентир за нов десант.

В такава обстановка кошмарът на 27-и ПЧП започнал през нощта на 16 срещу 17 февруари. За това какво точно се е случило тогава, може да се съди по много документи и спомени на очевидци. Ето какво е записал в своя „Тъжен спомен от Балканската война“ д-р Илия Матакиев от Пазарджик, санитарен капитан и лекар на полка:

„...Нашият полк трябваше да смени 3-та бригада на 7-а Рилска дивизия. Даде се строго нареждан: при тръгване войниците да оставят землянките така, както са. Полкът се подготви за поход и на 15 февруари тръгна. След 5-6 км започнахме да срещаме части от Тракийската дивизия. Войниците нарамили дървени части (прътове, дъски и др.), които им служили за построяване на землянките...“

„...На позициите пристигнахме към обяд и какво намерихме? Голи изкопи без никакви дървени части, такива не можеха и да се намерят. Наоколо голи баури. Всичко изсечено, уполтребено, изгорено...“

„...На 16 февруари – хубаво време. Слънцето ни топли. По небето – тъмни облаци, предвестници, че времето ще се развали...“

„...Привечер времето се развали. Започна доста силен дъжд. Към полунощ задуха силен студен вятър. Дъждът се превърна в силен сняг. Страшна виелица. Всичко замръзна. На разсъмване нищо не се виждаше пред нас. Всичко затрупано...“

„...На 17-и сутринта започнаха да идват войници от позицията. Измръзнали, едва се движеха. Лицата им бледи, пръстите на ръцете – вдървени и полуувити, и ако се опитваше човек да ги изправи, кожата и месото се късаша. Дрехите им, измокрени от дъжда, бяха замръзнали – втвърдени. Раниците представляваха ледени блокове. Да се снемат от гърбовете им беше съвсем невъзможно. Шинелите им не можеха да се разкопчат...“

„...Настъпи тежка работа за санитарите. Сърцето на човек се късаше, че не може да им се помогне бързо.“

И как да им се помогне, като не става дума за един войник, или за десет, или дори за петдесет?! Върволицата от измръзнали войници се е точила с не по-малко трагизъм от ослепената Самуилова армия.

Така нареченият медицински пункт на д-р Матакиев представлявал просто една конусовидна палатка, взета като трофей от битката при връх Велийца. Тя била опъната върху ров и толкова малка, че на шега я наричали „Чагъра“. Невъзможно било да се даде дори само подслон на прииждащите колони от премръзнали войници!

Твърде много са свидетелствата на очевидците на тази невероятна голяма трагедия, за да бъдат цитирани тук. Записвани в книги или разказвани на потомците, те карат косите ни да настръхват.

В крайна сметка, само заради тази убийствена нощ, 27-и ПЧП загубил по-голямата част от състава си. В смъртоносна капан на снежната виелица тогава загинали 255 войници. Силно измръзналите и тези с ампутирани крайници били 1 061, а с по-слаби измръзвания се разминали други 1 071 души.

В различните източници тези числа варират и в това няма нищо странно – измръзването продължило да убива месеци и години след злополучния февруари на 1913-а.

Тази страховита статистика подсказва, че в целия Татар-Пазарджишки район почти не останала незасегната къща, фамилия или населено място.

Смъртта по време на война е винаги едно съдбовно предчувствие. Това страховито усещане се загнездва в душата

на войника още при тръгването му към фронта. Като камък тежи то и в гърдите на близките му. И навяве, и насън. Единствено тези, които са го преживели, знаят какъв е ужасът, който предизвиквал с появата си раздавачът на скръбните известия.

През онези дни нямало големи и малки трагедии. Всяка смърт боляла по един и същи начин. И все пак имало случаи, когато известията за смърт всявало покрусено само в семейството и не само в града. И как иначе, щом ставало дума за угасване на звезда от националния интелектуален небосклон. А точно такава личност бил Кирил Гюлеметов! Неговото име вече било известно на всички почитатели на поезията в страната. В двете му издадени до онзи момент стихосбирки майсторството му в стихосложението било категорично доказано. Строфите му са затрогващи – както заради живописните природоописания, така и заради искрените сърдечни възвращения. И не на последно място – заради категоричната позиция на поета против социалните неправди.

Булаир прекъснал полета на този извисил се и в литературния небосклон, и в реалния свят млад творчески дух по възможно най-мъчителния начин. През онази фатална февруарска нощ той бил на един от постовите. И измръзнал до мозъка на костите си. Другарите му успели да го отведат до най-близката военна болница в гр. Узункюпрю, но спасението така и не се появило. Краката на поета започнали да гангренисват и били ампутирани. На практика операцията удължила мъките му само с още няколко дни. На 14 март Кирил Гюлеметов издъхнал в болничното легло. Застигнала го онази страшна прокоба, белязала съдбата на цяла плеяда от български поетични таланти.

Погребан бил в местните гробища, които отдавна не съществуват, така че сега никой не знае точно къде.

И тъй като тук стана дума за смъртта му, няма как да не споменем и неговото разтърсващо стихотворно предчувствие за предстоящата гибел:

СЪН

Далеч от роден край, в спотаена моравя
сънувах, че лежа безчувствено студен,
луната с кротък здрок горите озарява,
кат плахи кандила горят звезди там мен.

Наг мен в упоен сън, самотно в тъмнината
привеждат върховете тъжовните брези,
а майка ми, с пламтяща скръб в душата,
бездушния ми труп окъпваше в сълзи.

Поетите май наистина са пророци. Защото никак не изглежда случайно, че Димчо Дебелянов е написал: „Ако загина на война...“, а Стамен Пенчев в „Сине мой“ – „Аз отивам, за да се не върна...“. А и не са само те. През поредните три войни България загубила цяла рота от даровити таланти, които облекли шинелите, за да се посветят до последна капка кръв. Недостигнали до апогея на творческите си заряди, през следващите няколко години загинали още писателят Владимир Попатанасов – вуйчо на Христо Смирненски, белетристът, драматург и преводач Владимир Мусаков, майсторът на разказа Илия Иванов – Черен, събирачът на народни умотворения Никола Василев... И още, и още. Гео Милев загубил окото си, художникът Димо Сяров – доброволец във войната – слуха си...“

А малцината пощадени, като писателите Йордан Йовков и Антон Страшимиров, художниците Владимир Димитров – Майстора и Димитър Гюдженов, ни напомним с разкази и картини до какви висини биха могли да стигнат и загиналите им събратя.

Никой не е в състояние да посочи колко са починалите вследствие на измръзването през последвалите години. А не бива да се забравят и онези, които все пак се завърнали оттам, но осакатени завинаги.

След този кошмарен финал на лютата зима момите по седенките из брациговския край запели нова, разтърсваща души, песен:

Любе, Милено, Милено,
не пращай поздрав галечни,
че не съм, любе, свободен
поздрави да ти приемам,
че сме се, любе, събрали,
четири държави съзвни
голяма сватба да правим.
Всекиго, любе, дариха –
кому ръката от рамо,
кому крака до коляно.
И мен ме, любе, дариха –
дясната ръка от рамо,
левия крак до коляно.
Любе, Милено, Милено,
набери цветя всякакви
незнаен гроб да окичиш.

Димитър ДЪНЕКОВ